

dr hab. Agnieszka Ziótkowska, prof. UŚ

Jak uzasadnić decyzję o skreśleniu doktoranta?

Judykatura o skreśleniu doktoranta z listy

Sądy administracyjne potwierdzają, że organy uczelni są uprawnione do podjęcia działań (np. skreślenie z listy) w przypadku **rażącego niedopełnienia obowiązków** przez doktoranta (np. brak realizacji programu kształcenia), co jest podstawą do utraty statusu.

Np. **Wyrok WSA w Łodzi, sygn. III SA/Łd 1294/13**

Przesłanki skreślenia doktoranta z listy

Zgodnie z art. 203 pswn, doktoranta skreśla się (obligatoryjnie) z listy doktorantów w przypadku:

- 1) negatywnego wyniku oceny śródkresowej;
- 2) niezłożenia rozprawy doktorskiej w terminie określonym w indywidualnym planie badawczym;
- 3) rezygnacji z kształcenia (ust. 1);

Doktorant może być
skreślony (fakultatywnie)
z listy doktorantów w
przypadku:

```
graph TD; A[Doktorant może być skreślony ( fakultatywnie) z listy doktorantów w przypadku:] --> B[1) niezadawalającego postępu w przygotowaniu rozprawy doktorskiej;]; A --> C[2) niewywiązywania się z obowiązków, o których mowa w art. 207 (ust. 2).];
```

1) niezadawalającego
postępu w przygotowaniu
rozprawy doktorskiej;

2) niewywiązywania się z
obowiązków, o których
mowa w art. 207 (ust. 2).

Podstawowe obowiązki doktoranta

Stosownie zaś do treści art. 207 pswn, doktorant jest obowiązany:

postępować zgodnie z regulaminem szkoły doktorskiej (ust. 1);

do realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego (ust. 2).

Skreślenie z listy doktorantów

Regulacje rozróżniają obligatoryjne i fakultatywne przesłanki skreślenia.

- O ile skreślenie po negatywnej ocenie śródkresowej jest automatyczne, o tyle skreślenie fakultatywne (np. z powodu niezadowalającego postępu w pracy) wymaga od uczelni zastosowania zasady proporcjonalności i wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności, w tym sytuacji losowych doktoranta (np. choroby), co potwierdzają wyroki WSA (np. z dnia 30 marca 2023 r. II SA/Bk 75/23, z 27 września 2023 r. III SA/Łd 363/23).

Czy uzasadniać decyzji w przypadku obligatoryjnego skreślenia?

- W przypadku, gdy negatywna ocena śródkresowa obligatoryjnie skutkuje skreśleniem, jej uzasadnienie musi być sporządzone skrupulatnie.
- Jeśli uzasadnienie jest chaotyczne, zbyt krótkie lub nie odnosi się precyzyjnie do realizacji IPB (np. skupia się głównie na zmianie tematu rozprawy), stanowi to formalną wadę, która uniemożliwia organowi wydanie prawidłowej decyzji o skreśleniu

Uzasadnienie w przypadku skreślenia obligatoryjnego

- W trakcie postępowania administracyjnego, przed wydaniem decyzji o skreśleniu z listy doktorantów, organ powinien skontrolować **czy ocena śródokresowa, na podstawie której zamierza wydać negatywne dla doktoranta rozstrzygnięcie, została sporządzona zgodnie z wymogami zawartymi w art. 202 ust. 2-4 ustawy.**
- Odmienna bowiem ocena tego aspektu oznaczałoby, że rola organu administracji byłaby w istocie marginalna, skoro ograniczałaby się jedynie do technicznego zredagowania treści decyzji, zaś faktyczne rozstrzygnięcie kwestii skreślenia danej osoby z listy doktorantów podejmowałaby Komisja, w ramach wydania negatywnej oceny śródokresowej, która to ocena nie podlegałaby jakiegokolwiek kontroli.

Wyrok WSA w Krakowie z dnia 19 lipca 2022 r., III SA/Kr 493/22

Wpływ oceny śródkresowej na skreślenie

- Organ właściwy do wydania decyzji o skreśleniu z listy doktorantów nie jest uprawniony do wkraczania w sferę merytorycznych ocen Komisji, o której mowa w art. 202 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. pswn a skreślenie doktoranta z listy doktorantów następuje w prawnej formie decyzji administracyjnej.
- Wyrok NSA z dnia 21 listopada 2023 r., III OSK 72/23

Fakultatywne skreślenie

- Sformułowanie "doktorant może być skreślony" oznacza, że decyzja o skreśleniu doktoranta z listy uczestników studiów doktoranckich podejmowana jest w ramach uznania administracyjnego.
- Sądowa kontrola legalności decyzji uznaniowych sprowadza się do oceny, czy organ prawidłowo zgromadził materiał dowodowy, czy wyciągnięte wnioski w zakresie merytorycznym mają swoje uzasadnienie w zebranym materiale dowodowym oraz czy dokonana ocena mieści się w ustawowych granicach, wyciągnięte zaś wnioski są logiczne i poprawne.

Uznanie administracyjne nie oznacza dowolności

Nie może mieć cech dowolności, ale musi wynikać z wszechstronnego i dogłębnego rozważenia wszystkich okoliczności faktycznych sprawy oraz w należyty sposób wywierać **interes społeczny** i **słuszny interes obywateli** ([art. 7](#) KPA).

Interes społeczny

Wiąże się przy decyzjach o skreśleniu np. z:

-jakością kształcenia

-gospodarnością

-optymalizacją wykorzystania zasobów dydaktycznych (miejsca, pracy kadry, infrastruktury) na rzecz aktywnych doktorantów

-efektywnością badań- droga prowadzić do zdobycia kwalifikacji i rozwoju nauki

-troską o wysokie standardy nauki

-troską o równe traktowanie wszystkich doktorantów

Słuszny interes doktoranta

- W przypadku uznaniowej decyzji o skreśleniu z listy uczestników studiów doktoranckich, w ramach badania słusznego interesu strony, należy uwzględnić wszystkie istotne okoliczności rzutujące na jej sytuację prawną:
- **Długotrwała choroba** lub wypadek doktoranta (wraz z dokumentacją medyczną).

- **Poważne zdarzenia losowe** lub sytuacja rodzinna (np. choroba bliskiego członka rodziny, konieczność opieki).
- **Problemy we współpracy z promotorem** lub szkołą dokorską, które utrudniły realizację badań (jeśli są obiektywnie udokumentowane).
- **Brak dostępu do niezbędnych zasobów** (np. sprzętu, laboratoriów) z przyczyn niezależnych od doktoranta.

Dotychczasowe osiągnięcia i etap kształcenia

Warto podkreślić dotychczasowy **wkład pracy i osiągnięcia**, aby wykazać, że skreślenie niweczy znaczną część kariery naukowej i publicznie finansowanych nakładów:

- **Zrealizowana część badań**, zebrany materiał, przeprowadzone eksperymenty.
- **Publikacje naukowe**, udział w konferencjach, uzyskane granty.
- **Pozytywne zaliczenia** z poprzednich lat lub semestrów.
- **Bliskość zakończenia** (np. zaawansowany etap pisanie rozprawy).

- W kontekście stosowania przez organ uczelni fakultatywnego skreślenia doktoranta z listy doktorantów rozważenie zasadności wydania takiego rozstrzygnięcia winno zostać poprzedzone również **oceną dotychczasowego przebiegu kształcenia doktoranta i osiągniętych przez niego w toku studiów wyników oraz realizacji programu kształcenia.**

Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 22 lutego 2024 r., III SA/Gd 364/23

Skutek decyzji o skreśleniu

- Decyzja administracyjna o skreśleniu z listy doktorantów spowoduje utratę statusu doktoranta, a tym samym utratę prawa do pobierania stypendium doktoranckiego, które w świetle obowiązujących przepisów otrzymuje każdy doktorant szkoły doktorskiej.

Przykładowa argumentacja

- Wypłata stypendium, w warunkach nie wywiązania się przez doktoranta z obowiązku postępowania zgodnie z regulaminem szkoły doktorskiej, realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego, będzie skutkować nie tylko uszczupleniem finansów publicznych, ale także będzie **naruszać interes społeczny** i stać w sprzeczności ze sprawiedliwym traktowaniem tych uczestników szkoły doktorskiej, którzy postępują zgodnie z regulaminem szkoły doktorskiej oraz realizują program kształcenia i indywidualny plan badawczy.

- Zadaniem rektora wydającego decyzję uznaniową jest rozważenie, czy w interesie społecznym leży umożliwienie doktorantce kontynuowania studiów. Szczególnie w przypadku, że jest osobą bardzo młodą i istnieje duża szansa na zmianę dotychczasowego postępowania

Skreślenie z powodu choroby? – studium przypadku

- Została wydana monografia doktoranta
- Doktorant otrzymał grant badawczy
- Uzyskał pozytywną ocenę śródkresową
- Po uzyskaniu pozytywnej oceny śródkresowej nie zaliczył jednak dwóch przedmiotów, nie zaliczył praktyk oraz nie złożył sprawozdania rocznego
- Organ **przypuszcza**, że nie zrealizowano zaplanowanych aktywności: realizacja badań do rozprawy doktorskiej, prezentacja wstępnych wyników badań na seminarium katedralnym, staż naukowy, przygotowanie artykułu naukowego do czasopisma znajdującego się na liście ministerialnej, upowszechnienie badań na zasadzie otwartego dostępu, przygotowanie wystąpienia z referatem na międzynarodowej konferencji.

- W toku trwania zwolnienia lekarskiego została wydana decyzja w pierwszej instancji o skreśleniu skarżącej z listy doktorantów
- Fakt choroby był uwzględniony ale w takim kontekście aby wykazać, że brak jest w obowiązującym stanie prawnym instytucji, które pozwalałby na uwzględnienie w procesie kształcenia usprawiedliwionej nieobecności doktoranta z powodu choroby.

- Wewnętrzna regulacja Regulaminowa stanowi, że warunkiem uzyskania zgody na **przedłużenie terminu rozprawy doktorskiej** jest zaliczenie wszystkich przedmiotów z wyłączeniem seminarium doktoranckiego oraz spełnienie innych wymagań objętych programem kształcenia.
- Ten sam Regulamin stanowi, że doktorant jest zobowiązany do niezwłocznego dostarczenia dyrektorowi szkoły zaświadczenia lekarskiego w przypadku choroby uniemożliwiającej realizację programu kształcenia lub prowadzenia badań lekarskich. **Z faktem przedłożenia tych zaświadczeń nie jest powiązana żadna instytucja, która nakazywałaby uwzględnienie tych zwolnień w procesie kształcenia.**

- Skreślenie doktoranta w takich warunkach (w istocie z powodu choroby) **narusza zasadę proporcjonalności**, z uwagi na znaczną dolegliwość zastosowanego środka.
- Ewentualne skreślenie z listy doktorantów wymaga uzasadnienia w kontekście zasady proporcjonalności, tj. wyjaśnienia czy dolegliwość zastosowanej instytucji jest **adekwatna do okoliczności sprawy**, ze szczególnym uwzględnieniem tego, że do naruszenia obowiązków doszło na skutek obiektywnej, usprawiedliwionej okoliczności w postaci choroby trwającej nieprzerwanie dłuższy czas.

Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 30 marca 2023 r., II SA/Bk 75/23

Uzasadnienie decyzji uznaniowej powinno zawierać:

- wszechstronną analizę zgromadzonego materiału dowodowego i wyczerpująco uargumentowane stanowisko organu;
- powinno z niego wynikać, że wszystkie okoliczności istotne dla sprawy zostały rozważone i ocenione

vide wyroki NSA: z 22 września 2021 r., [III OSK 1962/21](#) ; z 17 marca 2010 r., [II GSK 491/09](#)

Wyczerpujące uzasadnienie faktyczne

- Należy **jasno wskazać, jakie konkretnie obowiązki** ciążące na doktorancie (wynikające z regulaminu studiów, indywidualnego planu badawczego, itp.) **nie zostały zrealizowane** lub zostały naruszone.
- Nie wystarczy ogólne stwierdzenie o niewywiązywaniu się z obowiązków. Trzeba opisać **konkretne zdarzenia, zaniechania lub okoliczności** stanowiące podstawę skreślenia, w tym **czas, miejsce i sposób** naruszenia.
- W przypadku nieskładania sprawozdań lub nierealizowania postępów, należy dokładnie wskazać, **czego konkretnie dotyczyły braki** i w jakim stopniu odbiegały od wymaganego standardu.

Wyczerpujące uzasadnienie prawne

- Obowiązkowe jest **wskazanie dokładnej podstawy prawnej** decyzji, czyli przepisów ustawy, statutu uczelni oraz regulaminu studiów doktoranckich, które zostały naruszone lub stanowią podstawę do skreślenia

- Niezbędne jest przywołanie konkretnych przepisów Regulaminu i **wskazanie na fakty, które w jego ocenie należy kwalifikować jako naruszenie regulaminu**, uzasadniające skreślenie z listy doktorantów.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 marca 2021 r., II SA/Wa 1436/20

Standardy uzasadniania decyzji

- uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej
- uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej, z przytoczeniem przepisów prawa.

Standardy uzasadnień

- Uzasadnienie musi odpowiadać standardom przewidzianym w **art. 107 § 3 KPA**, co oznacza, że organ musi **wyjaśnić tok swojego rozumowania**, wskazując, dlaczego uznał dany stan faktyczny za udowodniony i dlaczego doprowadził on do wydania decyzji o skreśleniu.
- **Lakoniczne, ogólnikowe uzasadnienia** naruszają przepisy KPA i mogą prowadzić do uchylenia decyzji przez sąd, ponieważ nie spełniają wymogu transparentności i kontroli.

- Wydanie decyzji musi być poprzedzone dokładnym wyjaśnieniem okoliczności sprawy w zakresie przesłanek skreślenia studenta (uczestnika studiów doktoranckich) i ich analizą, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu rozstrzygnięcia.
- Z uzasadnienia takiej decyzji powinno wynikać, że **wszystkie okoliczności istotne dla sprawy zostały rozważone i ocenione**, a rozstrzygnięcie jest ich logiczną konsekwencją.

Co uwzględnić?

- W decyzji należy wykazać okoliczności dające podstawę do skreślenia z listy doktorantów, **uznając, że zakres naruszeń i postawa strony- doktoranta** uzasadniają podjętą decyzję.
- Np. w treści rozstrzygnięcia wskazać na brak woli współpracy z Promotorem oraz brak jakiejkolwiek reakcji na przedstawione opinie (Promotora i Prowadzącego zajęcia).

-
- Organ powinien wyjaśnić i wskazać w czym upatruje (w jakich działaniach, lub braku działań doktoranta) braku realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego
 - Albo jeżeli ma miejsce prowadzenie badań w sposób nierzetelny i niezgodny z zasadami etyki

W przypadku rozstrzygnięcia negatywnego dla strony organ powinien wykazać, **że nie mógł inaczej orzec z uwagi na konkretne okoliczności prawne lub faktyczne.**

W przeciwnym wypadku organ naraża się na skuteczny **zarzut naruszenia zasady prawdy obiektywnej i obowiązku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego** ([art. 7](#), [art. 77 § 1](#) i [art. 80](#) KPA) oraz wadliwie sporządzonego uzasadnienia ([art. 107 § 3](#) KPA), a zatem dowolności (arbitralności) rozstrzygnięcia, np. że nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym i wiedzą odnośnie złożenia (niezłożenia, złożenia niekompletnego) sprawozdania.

Obowiązek należytego uzasadniania także w drugiej instancji

- Zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania, organ odwoławczy zobligowany jest do ponownego merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, tzn. do poczynienia własnych ustaleń faktycznych, samodzielnego zastosowania przepisów prawa i samodzielnego merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a także odniesienia się do zarzutów powołanych przez stronę w odwołaniu.

Wymaga to ponownego i całościowego rozpatrzenia sprawy, a nie jedynie formalnej kontroli decyzji.

Brak ustosunkowania się do zarzutów i argumentów odwołania, oznacza niespełnienie wymogów zawartych w [art. 107 § 3](#) KPA, a w konsekwencji uniemożliwia zapoznanie się z motywami rozstrzygnięcia.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 26 września 2018 r., II SA/Bd 217/18